

համեստ, բայց ամենէն անոյշ հոգիներէն մէկը, Հայր Արիստակէս Գաւառցի-Կաթողիկոս, որ նոյն միջոցին մեծաւոր էր Գաւառ-գիւղի Մխիթարեան դպրոցին: Ան է որ ոչ միայն ձրի դպրոց կ'ընդունի ուսման ծառայ մանուկը, այլ եւ կը սկսի խմորել անոր հոգին, կ'առաջնորդէ անոր քերթ-դպրան նախափորձերը, ի վերջոյ յաջող-ցնելով անոր մուտքը Մուրադ-Ռաֆ: Ու Դանիէլ պաշտամունքով կը յիշէր առաջին օրերու իր դաստիարակը՝ որ անոր պա-տանի հոգիին մէջ դրած է գեղեցկութեան սէրը ու անոր հասնելու քաղցրութիւնը: Յայտնի անուն մը չդարձաւ այդ վարդա-պետը, բայց վարձուած կը պատմէր քէ ամէկուտ բանաստեղծ մը կար այդ մար-դուն հոգիին խորը, ու շրթունքներուն վրայ՝ մեղր ու բարութիւն: Այնպէս քաղ-ցրը ու տպաւորիչ էին իր ընթերցումները, որ իր աշակերտներուն հոգիին մէջ բան մը կը ձգէին իր անոյշ ձայնէն ու կայծ մը հեղինակներէն՝ գոր կը կարդար անոց: Կը պարտկէր իր բանաստեղծի հոգին, վախճանով քէ երգը, որ շրթունքներուն կու գայ, չի պատմէր հոգւոյն խօսածը: Բայց կը սիրէր հայացնել օտար գեղեցկու-թիւններ. իրն է քարգմանութիւնը *ինչպէս Տերեւները երկին, ու Հ. Արսէն Գաղի-կեանէն առաջ իմէմ է Ատա Նեկրին սիրողը ու քարգմանողը*: Բայց մանաւանդ ան գիտէր որոնել գեղեցկութիւնները որոնք ուրիշին մէջ կան. կը սիրէր փնտռել ծած-կուած գեղեցկութիւնները. իմէմ եղած է պատանի Դանիէլին մէջ լոյսը գտնողը, ոչ միայն գտած է գոհարը՝ որ իր հոգւոյն մէջ կը կրէր Բրգինիէն եկած այդ անտաշ տղեկը, այլ ձեռն ու գեղեցկութիւն տուած է անոր»...: (*Ինչպէս որ էին. Դանիէլ վարձուած», Պուրէշ, 1940, 21*):

ԱՆՆԵՏԱՑՈՂ ԴԵՍՔԵՐ

Բազմավեպ-ի խմբագրութիւնը խորին ցաւակցութեամբ կ'արձանագրէ հոս նաեւ անունները 1942-ի տարեշրջանին վախճա-նած մէկ քանի գիտնական, ազնիւ, ու Միաբանութեանս բարեկամ գէթերու, ո-րոնք անդամ մեկնեցան գործունէութեան ասպարէզէն՝ մեծ սուգ պատճառելով ի-րենց արեւակիցներուն եւ Փարիզահայ գա-ղութին, ուր կ'ապրէին գրեթէ ամէնքը. ԲԱՍՄԱՋԵԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ, ՏՈՔՈՒ ԱԼԼԱՆՎԵՐՏԻ ՈՐԴԻ, ՏՈՔՈՒ ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐ-ԳՈՍԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԷՍԿԵՐԵԱՆ, ՓՐՈՓ. ՆԻՔՈԼԱ ԱԴՈՆՅ, ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱ-

ԿԱՆ, ՎԱՀՐԱՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ, ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ, որոնցմէ ոմանց մասին պիտի անդրադառնանք Պաշտօնաթերթիս յաջորդ թիւերուն մէջ:

Կ'արձանագրենք նմանապէս հոս աւելի խոր ցաւակցութեան զգացումներով Մխի-թարեան ընտանիքին ու զաղափարականին հետ աւելի սերտօրէն կապ ունեցող ու Փարիզի մէջ՝ ներկայ աղետալի պատե-րադի ընթացքին վախճանած՝ մեր չորս սիրելի աշակերտներու անունները: ՄԻ-ՔԱՅԷԼ ԱԼԵՄՇԱՀԻ, ԱՆՏՐԻԿ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ, ԱՐԱՄ ԻՆՃԻՃԵԱՆԻ, ՀԱՅ ԳԸՆ-ԴՈՒՆԻԻ եւ ԼԵՒՈՆ ԽՏՐԵԱՆԻ:

ՄԻՔԱՅԷԼ ԱԼԵՄՇԱՀ

1939-ի աշնան մահը կը խլէր տարածած իր սիրելիներու զրկէն եւ ազգային շրջա-նակներէն՝ Մխիթարեան նախկին սաներու մէջ կարեւոր եւ յարգելի գէթերէն մին՝ Միքայէլ Ալեմշահը: Ծնած է Պարտիզակ, ուսկից առած հայրենի հուրը տարաւ կըրկ-նապատկելու Վենետիկ Մ. - Ռ. վարժա-րանին մէջ, ուր կատարեց իր աշակերտու-թեան ընթացքը 1890-1894 տարիներու շրջա-նին, նախ Հ. Գրիգոր Ճելալի եւ յետոյ Հ. Սամուէլ Գանթարեանի տեսչութեան ժամանակ: Իր կրթութեան այս որրանին՝ միշտ կապուած մնաց իր ամբողջ կեանքին, ու ամենուրեք անոր պայծառութեան եւ յաջողութեան համար՝ ըրաւ ինչ որ ձեռքէն կու դար. կը սիրէր զայն իրրեւ իր երկ-րորդ տունը՝ այն գիտակցութեամբ՝ թէ Մ. - Ռ. Հաստատութիւնը ազգին զաւակ-ներու դաստիարակութեան մէջ՝ խոշոր դեր մը կատարած է եւ դեռ ունի կա-տարելիք:

Իր խոր զարգացումին, ու բնական ուշի-մութեան եւ հոգւոյ անկեղծութեան՝ կը միացնէր նաեւ կրօնական խոր համոզում մը զոր ժառանգած էր իր բարեպաշտ ու ժրպիւղիս մօրմէն: Ու իր այդ հաւատ-քովը եւ եկեղեցասիրութեամբը աշխատե-ցաւ միշտ օգտակար ըլլալ հայ կաթողիկէ Հաստատութեան՝ մանաւանդ Պուրսոյ մէջ: Եկեղեցին, ընտանիքը եւ ազգը՝ էին իրեն երեք սիրելի նպատակները՝ որոնց համար զոհեց ան իր բովանդակ կեանքը:

Երկար տարիներ պաշտօնեայ ըլլալով հանդերձ Թուրքիոյ հանրային Պարտուց Վարչութեան, նախ զանազան տեղափո-խութեամբ եւ յետոյ կեղերոնին մէջ, եւ ապա անգլիական նաւաշէն ընկերութեան մը մօտ, իր սիրտն ու հոգին սակայն ամ-

բողջապէս զբաղած էին ազգային շահերու հետ, հայ կաթողիկէ Հաստատութեան վարչական գործերուն օժանդակութեան մտահոգութեամբ:

Տարիներով անդամ էր վարչութեան եւ ժամանակ մը եւս վարիչ կարգուեցաւ Մ. Յակոբի ազգային Հիւանդանոցին՝ ջանա-ւով օգտակար ըլլալ անոր ամէն տեսակէ-տով: Հնագոյն եւ ոգեւորող անդամներէն մին էր նաեւ Մ. - Ռ. Ն. Ա. Միութեան, որուն կեղերոնն էր Պուրս եւ որ այնքան գեղեցիկ յոյսեր կու տար ապագայ ծաղ-կեալ եւ բարգաւաճ կեանքի մը, զոր դժ-բախտաբար վերջին մեծ պատերազմը ցրե-ցեց եւ անդամները ցրուեց զանազան կողմեր:

Իր սիրելի երեք զաւակները՝ երբ իրենց ուսումնաւորութեան իր նախասիրած կըր-թարանին՝ Մ. - Ռ. վարժարանի մէջ, եւ իրրեւ ուսանող անցան Միլան, գնաց ինքն սրտովը առաջնորդելու համար իրենց կեանքի այդ փափուկ ասպարէզին մէջ: Համալսարանական ուսումնին վերջացնել-նուն՝ փոխադրուեցաւ անոնց հետ միասին Փարիզ, ուր շարունակեց իր ազգօգուտ գործունէութիւնը պարագաներու ներած-չափով: Փրանս. մայրաքաղաքին մէջ վե-ղարձաւ հզօր աջակիցներէն մէկը՝ իր Ե-մաստուն խորհուրդներովը: Տարի մը Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութիւնը զինքը իրրեւ քննիչ զրկեց արեւելք՝ իր վարած կամ օժանդակած Հաստատութիւններուն եւ յետոյ երկու տարի ալ մատակարարի պաշ-տօն յանձնուեցաւ իրեն Կիպրոսի Մեղդո-նեան կրթարանին մէջ:

Օտար երկրի մէջ պանդխտութեան իր օրերուն՝ ունեցաւ շատ վշտեր ալ, ո-րոնց տոկաց հոգեկան մեծ արիւթեամբ, բայց տոկաց հոգեկան մեծ արիւթեամբ, իր եւ որոնք սակայն մաշեցին զինքը: Իր ազիքներու մէջ ծածուկ դարանած կեղ մը

բաւական տանջէ վերջ, յանկարծ 63 տա-րեկան հասակին կը տապալէր զինքը, մեծ սուգ ու կորուստ պատճառելով իր ազնիւ տիկնոջը, զաւակներուն եւ բարեկամ-ներուն:

Միքայէլ Ալեմշահի մէջ նկատուած ան-շահախնդիր ոգին հասարակաց բարւոյն համար, եւ իր ստանձնած գործին կատար-ման մէջ դրած խղճամիտ ճշգրտութիւնը՝ հիացմունք կը պատճառէին զինքը մօտէն ճանչցողներուն: Անկարելի է չխշատակել նաեւ իր այն տաք սէրն ու համակրանքը՝ զոր կը տածէր Մխիթարեան Միաբանու-թեան զարաւոր պանծալի Հաստատութեան եւ անոր կատարած ազգօգուտ գործու-նէութեան առաքելական, դաստիարակչա-կան եւ դրական ասպարէզներու մէջ. նա-խանձախնդիր էր Մխիթարեան վարդապե-տի մը պէս՝ անոր պատուոյն եւ անունին, պաշտպանելով զայն ամէն տեղ եւ ի հար-կին բացատրելով տղէտներուն առջեւ ա-նոր անգուցական արժէքը:

Ընտանիքի լաւ հայր եւ անկեղծ բարե-կամ էր Միքայէլ Ալեմշահ, իր ձգած ե-րեք զաւակները՝ երեք հաստատուն սիւներ են իր տան եւ ընտանիքին, իրենց հօրը հարազատ պատկերները, օժտուած անոր հոգեկան եւ մտաւոր բոլոր յատկութիւն-ներով:

Անկեղծ բարեկամութեան կապ մը կը միացնէր իրեն հետ նախկին Մխիթարեան սան՝ Պր. Անտրիկ Ալթունեանը եւ Արամ Ինճիճեանը, մարդկային կեանքին մէջ այն քիչ պատահող բարեկամութեամբ՝ որ գե-րեզմանէն անդին ալ կը շարունակուի: Եւ ստուգիւ անոր մահուան տխուր բաժա-նովին առթիւ հրատարակեցին անոնք յի-շատակին ձօնուած մահազդ պիտակ մը՝ անոր լուսանկարովը եւ ստորեւ գրուած սա յուզիչ տողերով.

«Ձօն բերեն շիրմիդ պըսակ անթառամ
Անտրիկըն Ոսկի, Մարգարիտն Արամ.
Դու հէ՛զ Միքայէլ՝ արքայ տիեզերի
Նընջէ խաղաղիկ, հոգերէ հեռի.
Իսկ ընկերներդ՝ քեզմէ անբաժան,
Քովիկըդ կու գան վաղ թէ անաղան»:

Խոստումնին պահեցին, ու առաջինը մէկ ու կէս ամիս վերջը, եւ երկրորդը քիչ յետոյ զացին հասան իրեն:

Երբ կը նորոգենք հոս յիշատակը, արձանագրելով Բազմավեպի մէջ անոր անդարձ հրաժարումը աշխարհէն՝ կը մաղթենք վերստին երկրիս վրայ ձգած իր ամենամօտիկ սիրելիներուն՝ երկնային մխիթարութիւն, քաջողութիւն եւ արեւ-շատութիւն: